

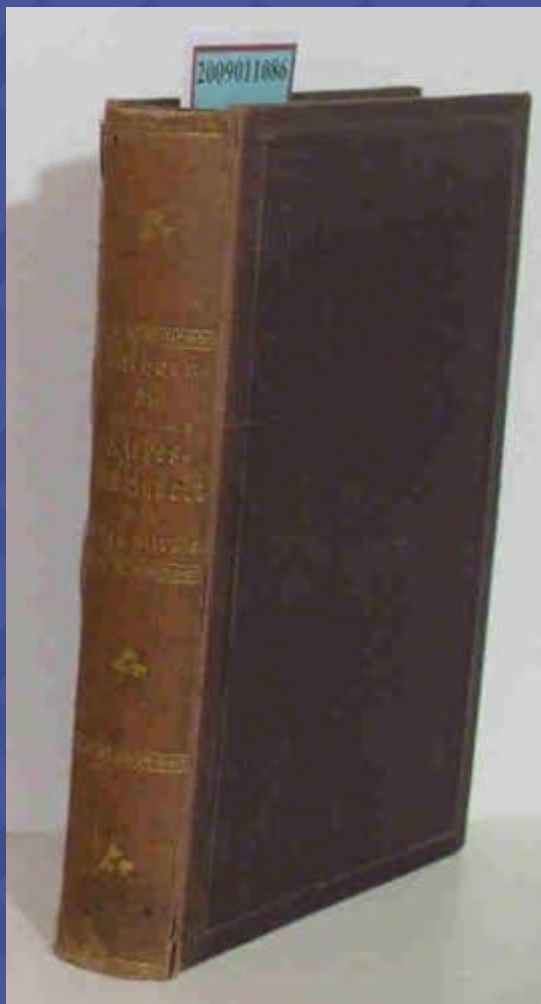
'Liefde als bron van hoop, Hoop als trekkkracht van de liefde'

50-jarig jubileum Stichting De Hoop, Dordrecht

7 november 2025

Govert Buijs, VU-Amsterdam

1. Het woord 'agapè'
2. Agapè als inspiratiebron
3. Kerken en agapè
(+ uitsmijter: liefde en hoop)

Uhlhorn: 'Eine Welt ohne Liebe', een wereld zonder liefde??

Vier liefdes (C.S. Lewis)

- Eros
- Philia
- Storgè
- Agapè (een nieuw woord!)

Het revolutionaire grondwoord:

Agapè (caritas, dilectio):
iemands concrete inzet voor het openbloeien
van iemand anders op weg naar gedeelde
vreugde

(juist ook wanneer die bloei en daarmee die
vreugde bedreigd wordt)

Op de achtergrond: een nieuwe 'revolutionaire' God:

- Die 'spreekt' (en niet vecht)
- Die dient (en niet heerst)
- Die lichamelijk lijdt en opstaat (en niet in een op afstand van ons blijft)
- Die zoekt wat en wie beschadigd en verloren is (en niet gericht is op 'hoge kringen'), vergeving, vernieuwing

Hôtel Dieu - Beaune

le

le

Keizer Julianus ‘(de afvallige’), rond 360 n.Chr.

- ‘de godsdienst van de goddeloze Gallileeërs is vooral bevorderd door hun filantropie (*philanthropeia*) jegens vreemdelingen, hun zorg voor de goede begrafenis van de doden en hun morele integriteit.’

Keizer Julianus ‘(de afvallige’), rond 360 n.Chr.

In elke stad moeten opvanghuizen (*xenodocheia*) gebouwd worden waarin vreemdelingen die geldgebrek hebben – niet slechts onze eigen, maar andere vreemdelingen ook – onze filantropie kunnen ondervinden.’

‘Want het is een schande dat onder de Joden niemand hoeft te bedelen, en nog ergerniswekkender is het dat de goddeloze Galileeërs niet slechts hun eigen armen voeden maar ook de onze. Iedereen kan zien dat onze mensen elke ondersteuning missen.’

De contouren van een 'agapeïsche revolutie':

Kloosters

Onderwijs

Zorginstellingen: ziekenhuizen, opvanghuizen, oude mannenhuizen, oude vrouwenhuizen, weeshuizen

→ Goede werken = Werken van barmhartigheid

Hongerigen voeden

Dorstigen drinken geven

‘Naakten’ kleden

Doden begraven

Daklozen onderdak geven

Zieken verzorgen

I

'Die gevangen
verlost
met *caritaten*

het komt hier nae
zijner zielen te
baten'

Agapè :
**iemands concrete inzet voor het openbloeien
van iemand anders op weg naar gedeelde
vreugde**

**(juist ook wanneer die bloei en daarmee die
vreugde bedreigd wordt)**

Agapè :

- **(a) concreetheid**
- **(b) particulariteit, individuele bevestiging**
- **(c) universaliteit.**
- **(d) vrijheid**
- **(e) gelijkwaardigheid (tegenover hiërarchie)**
- **(f) veranderingsgerichtheid**
- **(g) tijd c.q. geduld.**
- **(h) lijden**
- **(i) vergeving & verzoening**
- **(j) verbeeldingskracht**
- **(k) hoop**
- **(l) hardheid**
- **(m) zwaan-kleef-aan**
- **(o) creativiteit**

Diepste inspiratielaag: een spiritualiteit van de dankbaarheid.

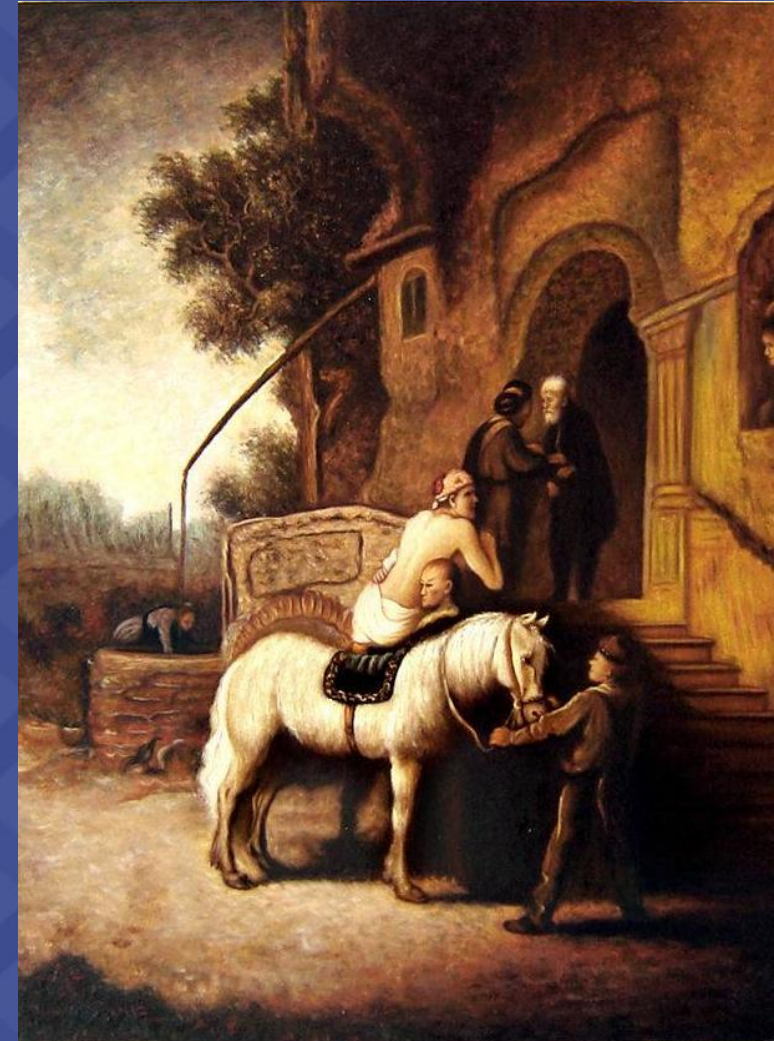
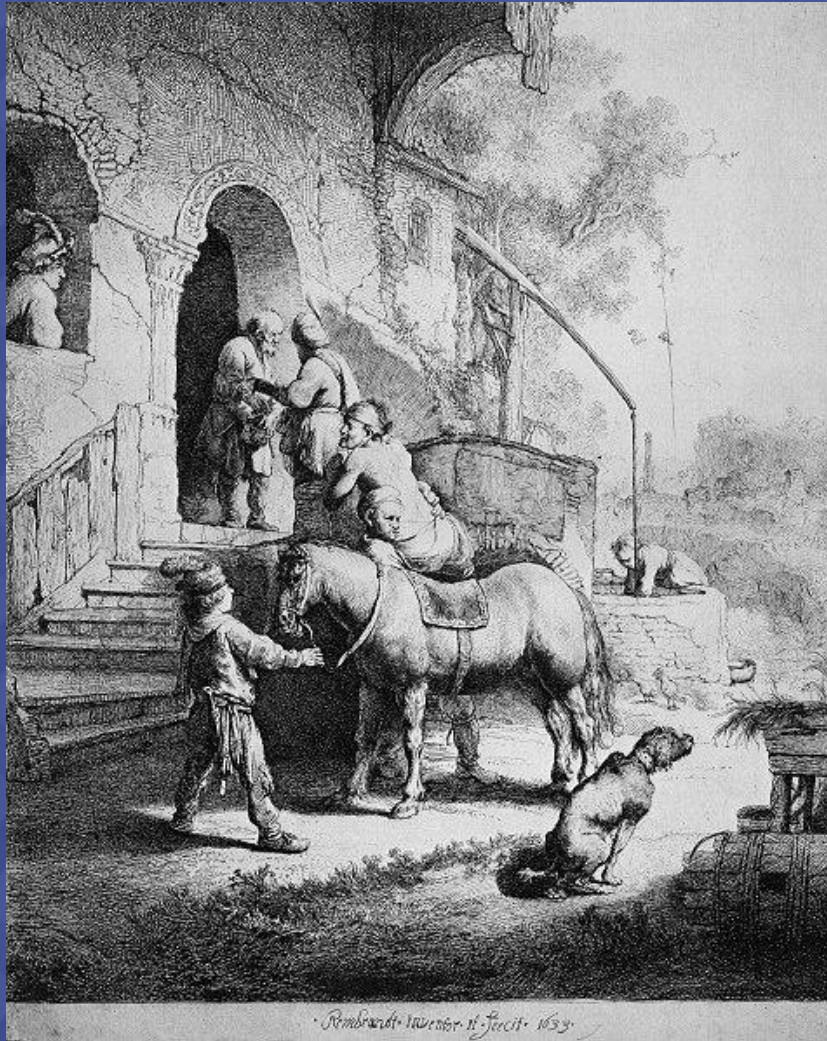
**Niet: ik geef omdat jij geeft, maar:
'ik geef omdat ik zelf ook eerst ontvangen heb'.**

**Niet: ik kom vanuit mijn grote goedheid jou helpen
Maar: we hebben allemaal op verschillende manieren
hulp nodig
--> 'solidariteit van de kwetsbaarheid'**

***‘Ordo caritatis – I’*: directe liefdesorde
relaties van mens tot mens
beginnend dichtbij en dan steeds wijder**

***‘Ordo caritatis – II’*: indirecte liefdesorde**

**relaties tussen mensen via instituties
(opvanghuizen, verpleeghuizen,
weeshuizen, etc. etc.)**

Kerken en agapè

- Kerk als bron
- Kerk als bolwerk
- Kerk als basis
- Kerk als blokkade
- Kerk als plaats van 'bestuivende betrokkenheid'

Kerken en agapè

- Kerk als bron
 - Liefde van God oefenen, belichamen en doorgeven
 - 'spiritualiteit'

Kerken en agapè

- Kerk als bolwerk: waakzaamheid
→ De anti-agapeïsche krachten in de samenleving onderkennen: daar waar mensen zichzelf en elkaar kapot maken, vaak door verslaving: aan drugs, of aan geld, of aan status, etc.

Kerken en agapè

- Kerk als (uitvals)basis: creativiteit
 - Met elkaar speuren naar wat deze kerk, deze gemeente kan doen in de samenleving
 - Waartoe worden wij geroepen? Welke nood is ónze nood?

Kerken en agapè

- Kerk als 'instituut' en kerk als 'organisme' (Abraham Kuyper)
→ De agapeïsche presentie van de kerk in de samenleving gaat deels via de kerk zelf, maar vaak ook via de leden van de kerk

Kerken en agapè

- Kerk als blokkade (?)
 - De initiatieven van leden gaan soms tegen de 'gevestigde' kerk in
 - Soms zijn initiatieven 'buiten' de kerk meer agapeïsch dan wat er binnen de kerk gebeurt
 - Coalities sluiten

Kerken en agapè

- Kerk als plaats van 'bestuivende betrokkenheid'
 - Betrokken blijven bij maatschappelijke initiatieven, ook al zijn die niet strikt 'kerkelijk'. Initiatieven 'zegenen'
 - Gevaar van 'gezapigheid': de overheid doet het wel, 'De Hoop' doet het wel
 - Wederzijds beroep op elkaar doen

Uitsmijter: liefde en hoop

'Het kleine meisje van de hoop' (1912)

Charles Peguy (1873- 1914)

